

U s n e s e n í

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Viktora Sedláka a soudců JUDr. Jiřího Körblera a JUDr. Zuzany Sváčkové ve věci oprávněné: **Terezie C.**, nar. xxx, bytem xxx, zast. JUDr. Michalem Steinerem, advokátem, se sídlem Praha 1, Platněřská 88/9, proti povinnému: **Bytový podnik v Praze 5, státní podnik v likvidaci**, se sídlem Praha 5, Nádražní 1301/24, IČO 00063606, zast. Mgr. Jakubem Zumanem, advokátem, se sídlem Praha 3, Laubova 8, **o odstranění stavby**, k odvolání povinného proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 10. listopadu 2016, č. j. 14 EXE 1761/2015-37,

t a k t o :

Usnesení soudu I. stupně **se mění** tak, že **se** exekuce vedená u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 14 EXE 1761/2015 **ne zastavuje**.

O d ů v o d n ě n í :

Napadeným usnesením soud I. stupně zastavil exekuci vedenou u něj pod sp. zn. 14 EXE 1761/2015 (výrok I) a dále rozhodl, že oprávněná je povinna do tří dnů od právní moci tohoto usnesení zaplatit povinnému náhradu nákladů řízení vyčíslenou na částku 300,- Kč (výrok II) a ve stejné lhůtě je povinna zaplatit soudnímu exekutorovi Exekutorského úřadu Přerov JUDr. Lukáši Jíchovi náklady exekuce, jejichž výše však bude určena v samostatném usnesení (výrok III).

Své rozhodnutí soud I. stupně odůvodnil poukazem na skutečnost, že povinný důvodně namítl promlčení práva přiznaného exekučním titulem, jenž je podkladem pro vedení předmětné exekuce. Došlo tak k naplnění důvodu pro zastavení exekuce upraveného v § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř., ve spojení s § 52 odst. 1 exekučního řádu (dále jen „e.ř.“). Exekučním titulem je v dané věci rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 22.7.1997, č. j. 16 C 146/94-69, který povinnému ukládá odstranit na vlastní náklady garáže vystavěné na pozemcích v tomto rozsudku označených. Tento rozsudek, jenž byl potvrzen rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 18.3.1998, č. j. 12 Co 30/98-87, nabyl právní moci dne 15.4.1998 a vykonatelným se stal po dvou měsících od tohoto data, tj. dne 16.6.1998. Právo na odstranění stavby, jež je předmětem exekuce, podléhá promlčení, neboť se nejedná o právo vlastníka pozemku na vypořádání neoprávněné stavby ve smyslu § 135c zák. č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 31.12.2013 (dále jen obč. zák.), nýbrž o právo již přiznané konstitutivním rozhodnutím, které se promlčuje podle § 110 odst. 1 obč. zák. Soud I. stupně tedy uzavřel, že za situace, kdy oprávněná exekuční návrh podala až dne 4.5.2015, desetiletá promlčecí doba marně uplynula, protože povinný vznesl námitku promlčení důvodně.

Proti uvedenému usnesení podala oprávněná včasné odvolání, v němž zejména polemizovala s právním názorem soudu I. stupně, že je její právo promlčeno. Právo na

odstranění stavby přiznané shora uvedeným rozsudkem má totiž svůj základ v právu vlastnickém, v důsledku čehož promlčení nepodléhá. Pro případ, že by však odvolací soud dospěl k závěru, že k promlčení předmětného práva skutečně došlo, oprávněná tvrdila, že vznesená námitka promlčení odporuje dobrým mravům. Je tomu tak proto, že předmětná stavba, jejíž odstranění bylo povinnému exekučním titulem uloženo, je stavbou od počátku neoprávněnou, přičemž jejím vlastníkem je státní podnik v likvidaci, který hospodář s majetkem státu. Zásah do jeho majetkové sféry, který se váže k odstranění zmíněných garáží, je tak oproti případnému zatížení vlastnického práva oprávněné k pozemkům, na nichž se tyto garáže nacházejí, zcela zanedbatelný. Po právní moci vykonávaného rozsudku nadto povinný žádal o posečkání s vymáháním přiznaného práva, a to s poukazem na nedostatek finančních prostředků, které by mohl na odstranění staveb využít; důvodem prodlení se zahájením exekuce byla tedy snaha oprávněné, resp. jejích právních předchůdců vyjít povinnému vstříc. Kromě toho původní oprávnění (právní předchůdci oprávněné) byli v době údajného uplynutí desetileté promlčecí doby již velmi pokročilého věku, pročež po nich nebylo lze požadovat tak vysokou míru bdělosti. Tím že soud I. stupně rozhodl o zastavení exekuce bez jednání, čímž oprávněné znemožnil argumentovat a předkládat důkazy právě na podporu tvrzeného rozporu vznesené námitky promlčení s dobrými mravy, současně řízení zatížil procesní vadou. S ohledem na uvedené skutečnosti proto oprávněná navrhla, aby odvolací soud napadené usnesení soudu I. stupně změnil tak, že se exekuce nezastavuje, případně aby je zrušil a věc vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení.

Povinný se ve svém vyjádření k podanému odvolání, jež přednesl v průběhu jednání odvolacího soudu, vyslovil pro potvrzení napadeného usnesení. Soud I. stupně se dle jeho názoru vypořádal se vznesenou námitkou promlčení zcela správně. Stejně jako je vlastnické právo omezováno institutem vydržení, tak i právo na odstranění stavby z pozemku podléhá promlčení. Oprávněná je navíc pouze podílovým spoluvlastníkem předmětných pozemků a nebyla tedy sama oprávněna exekuční návrh vůbec podat. Co se týče tvrzeného rozporu vznesené námitky promlčení s dobrými mravy, oprávněná se stala vlastníkem pozemků v roce 2000 a měla tedy dostatek času k tomu, aby se svého práva exekučně domáhala. Po dobu více než deseti let je v daném místě všemi účastníky respektován pokojný stav, a tedy předmětná námitka promlčení dobrým mravům odporovat nemůže.

Odvolací soud přezkoumal z podnětu podaného odvolání napadené usnesení včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212, § 212a odst. 1, 5 o.s.ř., ve spojení s § 52 odst. 1 e.ř.) a poté dospěl k závěru, že toto odvolání je důvodné.

Z obsahu spisu se podává, že exekuční řízení bylo zahájeno dne 4.5.2015, kdy byl exekuční návrh oprávněné doručen příslušnému soudnímu exekutorovi. Exekuční titul je představován rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 22.7.1997, č. j. 16 C 146/94-69, jímž byla povinnému mj. uložena povinnost odstranit garáže vystavěné na pozemcích uvedených ve výroku tohoto rozsudku, neboť se jedná o neoprávněné stavby ve smyslu § 135c obč. zák. Oprávněnými z tohoto rozhodnutí byli původní vlastníci těchto pozemků a mezi nimi i právní předchůdci oprávněné. Vykonatelným se předmětný rozsudek stal dne 16.6.1998, a to poté, co byl potvrzen rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 18.3.1998, č. j. 12 Co 30/98-87.

Podle § 3028 odst. 2 občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. (dále jen „o.z.“) není-li dále stanoveno jinak, řídí se ustanoveními tohoto zákona i právní poměry týkající se práv osobních, rodinných a věcných; jejich vznik, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se však posuzují podle dosavadních právních předpisů.

Podle § 3036 o.z. se podle dosavadních právních předpisů posuzují až do svého zakončení všechny lhůty a doby, které začaly běžet přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i lhůty a doby pro uplatnění práv, která se řídí dosavadními právními předpisy, i když začnou běžet po dni nabytí účinnosti tohoto zákona.

Ke vzniku práva na odstranění stavby garáží z předmětných pozemků došlo přede dnem 1.1.2014 a před tímto datem též mělo dojít k uplynutí promlčecí doby, jež se k tomuto právu vztahuje. Otázku promlčení je proto třeba posoudit podle právní úpravy účinné do 31.12.2013, tedy podle § 100 a násl. obč. zák.

Podle § 100 obč. zák. se právo se promlčí, jestliže nebylo vykonáno v době v tomto zákoně stanovené (§ 101 až 110). K promlčení soud přihlédne jen k námitce dlužníka. Dovolá-li se dlužník promlčení, nelze promlčené právo věřiteli přiznat (odst. 1). Promlčují se všechna práva majetková s výjimkou práva vlastnického. Tím není dotčeno ustanovení § 105. Zástavní práva se nepromlčují dříve, než zajištěná pohledávka (odst. 2).

Podle § 110 odst. 1 obč. zák. bylo-li právo přiznáno pravomocným rozhodnutím soudu nebo jiného orgánu, promlčuje se za deset let ode dne, kdy mělo být podle rozhodnutí plněno.

V dané věci je rozhodné, zda právo na odstranění neoprávněné stavby vyplývající z § 135c obč. zák., které bylo přiznáno soudním rozhodnutím, podléhá promlčení v desetileté promlčecí době podle § 110 odst. 1 obč. zák., nebo zda jde naopak o právo nepromlčitelné ve smyslu § 100 odst. 2 obč. zák., neboť má svůj základ v právu vlastnickém. V tomto ohledu je dle odvolacího soudu v první řadě namístě uvést, že institut vlastnictví již od dob práva římského představuje ve své podstatě soubor jednotlivých dílčích oprávnění vlastníka věci a není tedy jedním konkrétním subjektivním právem (např. na rozdíl od závazkového práva na konkrétní plnění). Kromě jiného tak vlastnické právo dává svému nositeli oprávnění věc držet (*ius possidendi*) a užívat ji (*ius utendi*) a zároveň je vlastníkovu poskytnuta ochrana proti třetím osobám, které by jej ve výkonu těchto jednotlivých dílčích oprávnění rušily. K tomu slouží zejména tzv. vlastnické žaloby. Vztaheno na daný případ je to tedy oprávněná, komu jakožto (spolu)vlastníku předmětných pozemků náleží ochrana před zásahy do této její právní sféry, tedy konkrétně ochrana proti povinnému.

Oproti jiným subjektivním právům (zejména závazkovým) má pak právo vlastnické tu vlastnost, že nepodléhá promlčení (§ 100 odst. 2 obč. zák.). Vzhledem k tomu, že podstata vlastnického práva spočívá právě v souboru dílčích oprávnění vlastníka (viz výše), nelze než dovodit, že promlčitelné nemůže být žádné z nich, neboť zákon výslovně stanoví, že promlčení nepodléhá právo vlastnické jako celek. Z uvedeného tedy plyne, že ani právo vlastníka pozemku na odstranění stavby na tomto pozemku neoprávněně zřízené podléhat promlčení nemůže, a to ani v případě, kdy již bylo pravomocně přiznáno soudním rozhodnutím. Na nepromlčitelnosti žádné ze složek vlastnického práva totiž nepochybně nemůže nic změnit skutečnost, že se vlastník s úspěchem dovolal ochrany svého vlastnického práva u orgánu soudní moci.

Shora uvedený závěr lze podpořit i systematickým argumentem zohledňujícím existenci institutu vydržení, který ve svém vyjádření zmínil povinný. Právě proto, že se vlastnické právo nepromlčuje, obsahuje právní úprava speciální institut, jenž zohledňuje působení běhu času na vlastnické vztahy. Tímto institutem je právě vydržení upravené v § 134 obč. zák., které však nelze jakkoliv ztotožňovat s promlčením. Nemůže tedy obstát názor

povinného, že právě z existence úpravy vydržení je možné dovodit promlčitelnost ať již kterékoliv ze složek vlastnického práva.

Závěr soudu I. stupně o promlčitelnosti práva na odstranění stavby z pozemku, jež bylo přiznáno soudním rozhodnutím, nemůže obstát ani s přihlédnutím k procesní úpravě a zásadě rovnosti vlastnického práva (čl. 11 odst. 1 věta druhá Listiny základních práv a svobod). Nelze totiž připustit konstrukci, při které by subjektivní právo, jež doposud soudem přiznáno nebylo, promlčení nepodléhalo, zatímco v případě téhož práva, kterému již byla soudní ochrana prostřednictvím pravomocného rozhodnutí soudu přiznána, by k promlčení docházelo. V takovém případě by se totiž vlastníci, kteří se domáhali ochrany svého práva u soudu, dostali do méně výhodného postavení než ti, kteří k tomuto kroku nepřistoupili. Je přitom třeba vzít na zřetel i skutečnost, že existující rozsudek znějící na odstranění stavby představuje pro nové řízení o tomtéž předmětu překážku věci pravomocně rozsouzené (*rei iudicatae*) ve smyslu § 159a odst. 4 o.s.ř. Ve výsledku by tedy vlastníku pozemku omezenému existencí neoprávněné stavby nezbylo, než navždy strpět zpravidla nikoliv nevýznamné omezení svého vlastnického práva, a to zcela bez možnosti dosažení nápravy tohoto stavu, což je stav zjevně neudržitelný.

Dle odvolacího soudu není příslušný ani odkaz na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17.4.2002, sp. zn. 22 Cdo 432/2000, kterým soud I. stupně podpořil svůj právní názor ohledně promlčení práva na odstranění stavby. Nelze totiž přehlédnout, že existuje více způsobů, jakými zákon umožňuje vypořádat neoprávněnou stavbu (viz § 135c obč. zák.). Kromě odstranění takové stavby přichází v úvahu i její přikázání za náhradu vlastníku pozemku. Judikovaná peněžitá pohledávka vlastníka stavby odpovídající zmíněné náhradě však již představuje právo závazkové, jež bezpochyby promlčení podléhá; právě na tuto skutečnost Nejvyšší soud ve shora citovaném rozhodnutí poukázal. Závěr o možném promlčení rozsudkem přiznaného práva na odstranění stavby z tohoto rozhodnutí zjevně dovozovat nelze. K témuž závěru ostatně dospívá i judikatura Ústavního soudu, podle níž ačkoliv je vlastnické právo vskutku v zásadě nepromlčitelné (§ 100 odst. 2 obč. zák.), náhrada (finanční) za omezení vlastnického práva má charakter peněžité pohledávky. Právní teorie i soudní praxe je jednotná v názoru, že peněžitá pohledávka je vztahem závazkovým (srov. § 488n. obč. zák.), a nikoliv právem věcným, a tudíž ani nemůže požívat ochrany, která je ústavně zaručena právu vlastnickému (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 1.6.2000, sp. zn. I. ÚS 131/00).

Z judikatury Nejvyššího soudu lze nadto ve vztahu k otázce promlčení dílčích oprávnění vlastníka věci dovodit závěr opačný, než k jakému v přezkoumávaném rozhodnutí dospěl prvostupňový soud. Tak například v případě soudně deklarovaného práva na vyklizení nemovitosti, tedy práva, jež je s právem na odstranění stavby srovnatelné, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že právo oprávněného (vlastníka) domáhat se výkonu rozhodnutí ukládajícího takovou povinnost se nepromlčuje, neboť základ vymáhaného nároku má svůj původ ve vlastnickém právu, které podle § 100 odst. 2 věty první obč. zák. promlčení nepodléhá (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18.10.2011, sp. zn. 26 Cdo 224/2011, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.3.2007, sp. zn. 20 Cdo 1424/2007). Obdobný závěr pak vyslovil též Ústavní soud (viz např. usnesení Ústavního soudu ze dne 26.4.2016, sp. zn. III. ÚS 3704/15).

Ve vztahu k námitce povinného týkající se nedostatku aktivní věcné legitimace oprávněné v tomto exekučním řízení, tedy k námitce, jež nebyla před soudem I. stupně povinným vznesena a tudíž ani v přezkoumávaném rozhodnutí řešena, považuje odvolací

soud za nezbytné pro úplnost uvést, že tato námitka, vycházející z poukazu na skutečnost, že se v případě oprávněné jedná pouze o jednoho z podílových spoluvlastníků předmětných pozemků, odporuje povaze institutu podílového spoluvlastnictví. Předmětem spoluvlastnického práva je určitá věc jako celek. Tato věc náleží celá každému spoluvlastníku; rozdělena (podílem) není společná věc, ale vlastnické právo, resp. spoluvlastnický podíl jako míra, kterou se spoluvlastník podílí na právech a povinnostech ke společné věci. Podle ustanovení § 139 obč. zák. platí, že z právních úkonů týkajících se společné věci jsou oprávněni a povinni všichni spoluvlastníci společně a nerozdílně. Ochranu svého vlastnického práva k příslušnému podílu pak může uplatňovat každý ze spoluvlastníků samostatně, tedy bez nutnosti souhlasu ostatních spoluvlastníků k takovému právnímu postupu. Ohledně svých spoluvlastnických podílů ke společné věci mají totiž jednotliví spoluvlastníci vůči třetím osobám postavení jako vlastník výhradní (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.3.2011, sp. zn. 28 Cdo 3939/2009).

Závěr, podle kterého i samotný jednotlivý spoluvlastník se může vůči třetí osobě, která jej ve výkonu jeho (spolu)vlastnického práva ruší, domáhat ochrany samostatně, je rovněž podporován rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 3.6.1999, sp. zn. 2 Cdon 1794/96, uveřejněným v časopise Soudní rozhledy, 1999, č. 9, str. 288, jakož i rozsudky ze dne 31.3.2009, sp. zn. 22 Cdo 2243/2006, a ze dne 13.1.2011, sp. zn. 26 Cdo 379/2010, přičemž k němu dospívá i odborná literatura (viz např. Králík, Michal. Podílové spoluvlastnictví v občanském zákoníku. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 289.). Není přitom rozhodné, zda se dotčený spoluvlastník dovolává ochrany vlastnického práva návrhem na zahájení řízení nalézacího (např. negatorní žaloby) nebo návrhem na zahájení řízení exekučního v případě, že se třetí osoba pravomocnému rozhodnutí dobrovolně nepodřídí.

Odvolací soud proto ze všech uvedených důvodů usnesení soudu I. stupně změnil tak, že se předmětná exekuce nezastavuje (§ 220 o.s.ř., ve spojení s § 52 odst. 1 e.ř).

Náklady tohoto odvolacího řízení budou zohledněny v příkazu soudního exekutora k úhradě nákladů exekuce ve smyslu § 88 odst. 1 e.ř., případně o nich bude rozhodnuto soudem I. stupně, bude-li exekuce v budoucnu z jeho rozhodnutí zastavena.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **I z e** podat dovolání k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu I. stupně ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení, jehož přípustnost přezkoumá za podmínek stanovených v § 237 o.s.ř. dovolací soud.

V Praze dne 22. března 2017

Mgr. Viktor Sedlák v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Ilona Jiranová